

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Proměny dramaturgie vysílání pro děti a mládež České televize

PhDr. Jana Hádková

Kolokvium Scenáristika a dramaturgie II

15. května 2013, FAMO

Paní Jana Hádková se ve svém příspěvku zaměřila na výběr pořadů v České televizi od jejího vzniku po současnost, jejich zaměření a účel.

Televize může znamenat pro vývoj jedince pozitivní přínos – předkládá dětem témata, o kterých si mohou v kolektivu povídat, což jim dává potenciální možnost se v kolektivu lépe prosadit a uplatnit, a nabízí jim mnohé další prvky, které jim pomáhají v jejich socializaci.

Při snaze pochopit, jak děti vnímají televizi, je potřeba brát v úvahu dva důležité aspekty – prvním je pozornost, kterou jsou děti schopni věnovat dění na obrazovce, a druhým pak míra srozumitelnosti televizních pořadů. Děti velice dynamicky mění své preference v závislosti na věku, ale také nabízeném obsahu na televizních obrazovkách a jednotlivých kanálech.

Na úbytku dětské sledovanosti televize se ale výrazně podepisuje internet a nová média – role televize je nejsilnější v případě dětí prvního stupně základní školy, s přibývajícím věkem její místo zaujímá mobil, počítač a také internet. Mládež ve věku 15 až 24 let pak má k televizi nejslabší vztah, používá ji často pouze jako zvukovou kulisu pro práci na počítači, pokud nějaký program sledují cíleně, bývají to seriály.

ČT má ze zákona povinnost vyrábět a vysílat mimo jiné pořady pro děti a mládež, nezařazovat do vysílání pořady, které mohou vážně narušit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mládeže. ČT si bere za cíl pomáhat dětskému divákovi objevovat a přijímat za vlastní hodnoty slušnosti, vzdělanosti, pracovitosti a úcty k životnímu prostředí. Zprostředkovává dětem tradiční pohádky, filmy pro děti a mládež, soutěže, vzdělávací a výchovné pořady, přispívá k popularizaci sportu. Dává prostor ukázkám možností integrovaného soužití zdravých dětí s dětmi zdravotně postiženými, napomáhá ve svých pořadech národnostní a etnické toleranci. To mělo na starosti Centrum publicistiky, dokumentaristiky a vzdělávání, které se v 2008 rozdělilo na Centrum tvorby pro děti a mládež a Centrum vzdělávacích pořadů. O tři roky později výrobu pořadů pro děti a mládež převzalo Centrum dětských a vzdělávacích pořadů v Praze, které doplňuje v Brně Centrum zábavné tvorby nebo Centrum náboženské tvorby a v Ostravě Centrum hudby, zábavy a tvorby pro děti a mládež. ČT při rozlišování cílových skupin mezi dětmi pracuje především s jejich věkovou diferenciací.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

V počátcích vysílání se již od roku 1953 vysílala pásma určená pro děti a mládež, byla složená z typově odlišných částí spojených komentářem, která během poměrně krátké doby přinášela obsahově zajímavé vysílání pro děti od předškolního po vyšší školní věk. Tým hlavní dramaturgyně vysílání pro děti a mládež Jarmily Turnovské po 1954 vytvořil formu pořadu pro děti, která se u nás zachovala do současnosti – kombinace hlasatelky/ moderátorky zastupující dospělou autoritu a loutky/maňáska, která plní funkci zvědavého dítěte a malí diváci u obrazovek se s ní tak lépe ztotožní.

Televize měla před r. 1989 v první řadě nenásilně propagovat ideje tehdejšího vládnoucího komunistického aparátu, až poté všeobecně vzdělávat a úplně nakonec bavit. V duchu tohoto poslání se tvorba dětských pořadů odvíjela v převážně edukativním duchu. Pořady zaměřené na děti a mládež se vysílaly hlavně dopoledne, byly určené pro hromadné sledování v mateřských školách nebo v rámci vyučování na základních školách, přičemž dramaturgie zohledňovala školní osnovy. Základním tříděním dětských diváků, podle kterého dramaturgie utvářela podobu dětského světa, byly věkové kategorie. Tehdejší dramaturgie vycházela z podobných předpokladů jako ta současná. Představa dětského pořadu je ale odlišná, nyní tvoří jádro dětského vysílání animované filmy a pohádky, v 80. letech ve vysílání převažovala edukační a aktivizující složka. Prvky zábavy byly součástí samotného edukativního vyučování, objevovaly se také v klasických dětských pořadech – seriály, animované filmy apod. Tehdy byl i velký podíl zahraniční tvorby na vysílání, obsahy dětských pořadů ze zahraničí nebyly vnímány jako příliš obsahově či ideologicky závadné. V porovnání se současným programem ČT převažoval vysoký podíl pořadů původních.

Díky rozšíření počtu kanálů dostaly dětské pořady více prostoru na prvních dvou kanálech, narostl počet titulů a zejména různorodost formátu. V těchto pořadech zůstal edukativní ráz, ale od přísného apelu „uč se“ se proměnil na mírnější a přátelské „bav se a poznávej“. Současný svět dětí se orientuje na krásu a zábavu, ale témata jako zodpovědnost, přátelství, pomoc a podpora druhých jsou stále neoddělitelnou součástí dětských pořadů.

**Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním
fondem a státním rozpočtem České republiky**